

სამონადირეო მეურნეობა

„ფაუნა“

მართვის გეგმა

2023 წელი

ა) სამონადირეო მეურნეობის მართვის მიზნები, ამოცანები და განვითარების სტრატეგია

წინამდებარე მართვის გეგმა შემუშავებულია ტერიტორიის ეკოლოგიური და ბიოლოგიურ-ეკონომიკური ექსპერტიზის პრინციპით და აგებულია ეკოლოგიური, სამართლებრივი და ეკონომიკური პარამეტრების შესწავლის და პროგნოზირების მეთოდებზე დაყრდნობით.

გეგმა ითვალისწინებს სამეურნეო და რეკრიაციული გამოყენებისათვის განკუთვნილი მართვადი ეკოსისტემის ორგანიზაციასა და გაძღვლას.

სამონადირეო მეურნეობის განვითარების სტრატეგია გამიზნულია ტერიტორიის ბიო-ეკონომიკური პოტენციალის ეფექტური გამოყენებისათვის, რომლის ძირითად არსს წარმოადგენს სისტემური მიდგომის პრინციპი – სამონადირეო ბუნებათსარგებლობა განხორციელდეს ეკოსისტემის კომპონენტების თანაზომიერებისა და ურთიერთკავშირების შენარჩუნებითა და მდგრადი განვითარებით.

სამონადირეო მეურნეობის გაძღვლის ეკონომიკური პარამეტრები დაფუძნებულია სავარგულების გრძელვადიანი, სტაბილური ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტიულობის უზრუნველყოფის პრინციპზე, რომლის ძირითადი მიზანია სტაბილური ყოველწლიური ფინანსური შემოსავლის მიღება. ბუნებრივი ეკოსისტემა, როგორც ნებისმიერი სისტემა, მიისწრაფვის შინაგანი მდგრადობისაკენ, წონასწორობისაკენ, ჩვენს შემთხვევაში ბალანსისაკენ. აღნიშნული წინაპირობიდან გამომდინარე, სამონადირეო-სამეურნეო საქმიანობა უნდა წარიმართოს ეკოლოგიური ბალანსის შესანარჩუნებლად და ამის ხარჯზე მიიღოს მაქსიმალური ეკონომიკური სარგებელი. მართვადი ეკოსისტემის გაძღვლის მთავარი არსი არის სისტემური მიდგომა, რომელიც გულისხმობს სამონადირეო-სამეურნეო საქმიანობის ისეთი ფორმითა და რესურსით გაძღვლას, როდესაც შენარჩუნდება ბუნებრივი ბალანსი. მართვის გეგმაში მოცემული საკითხები და ქმედებები დაგეგმილია აღნიშნულის მისაღწევად.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გამოიყოფა სპეციალური სანადირო უბნები, რათა ერთ სახეობაზე ნადირობის პროცესმა მინიმალური უარყოფითი ზემოქმედება იქონიოს სხვა სახეობის ცხოველზე.

ნადირობის პროცესს სამონადირეო მეურნეობაში აქვს დამატებითი სელექციური ფუნქცია. ამ ღონისძიების მეშვეობით რეგულირდება ცხოველთა რიცხოვნობა, ასაკობრივი და სქესობრივი შეფარდება, ხდება ხელოვნური გადარჩევა ფიზიკური და მორფო-ფიზიოლოგიური ნიშან-თვისებების მიხედვით.

ბ) სამონადირეო მეურნეობისლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის ფიზიკურ-გეოგრაფიული და ბიო-ეკოლოგიური დახასიათება

სამონადირეო მეურნეობისათვის გამოყოფილი ფართობი განთავსებულია ლაგოდეხის რაიონში ალაზნისა და აფენის სატყეოების ტერიტორიაზე, რომელიც მოიცავს აფენის სატყეოს №10-20 კვარტლებს და ალაზნის სატყეოს №1-13, 15-21, 23 კვარტლებს. იგი მდებარეობს მდ. ალაზნის მარცხენა სანაპიროზე და მოიცავს: ალაზნის ჭალებს, აკაციის ხელოვნურ ნარგავებს და ჭალიდან დაშორებულ ტყის ნაკვეთებს, რომელთაც სასოფლო-სამეურნეო მინდვრები ესაზღვრება.

სამონადირეო მეურნეობისათვის გამოყოფილი ტერიტორია მიეკუთვნება პალეოარქტიკული ქვემხარის გოლარქტიკის ხმელთაშუა ზღვის ზონას. გიპსომეტრული ნიშნულები არ აჭარბებენ ზღვის დონიდან 300 მეტრს. თავისი გეოგრაფიული მდებარეობის წყალობით ის წარმოადგენს მრავალი სახეობის ნადირის მიგრაციის მნიშვნელოვან გზას. ტყიანი და მოშიშვლებული ფართობების მოზაიკური განლაგება განსაზღვრავს ცხოველთა და მცენარეთა სამყაროს მრავალფეროვნებას. მათი თანაფარდობისა და სტრუქტურის შენარჩუნება ყველაზე მნიშვნელოვანია ნადირობის ობიექტებისათვის.

მეურნეობის ტერიტორია მოქცეულია შემდეგ გეოგრაფიულ ორიენტირებს შორის: დასავლეთით სოფ. კარდენახის მიწები, ჩრდილოეთით – სოფ. გორგეთის მიწები, აღმოსავლეთით –წნორი-ლაგოდეხის გზატკეცილი და სამხრეთით – მდ. ალაზანი.

სავარგულები განლაგებულია შემდეგ გეოგრაფიულ კოორდინატებში: 46-02-N41-44E.

სამონადირეო მეურნეობის საზღვრების წვეროების X და Y კოორდინატები არებული UTM კოორდინატთა სისტიმემაში:

- 1) 579410.542 უკიდურესი დასავლეთის კოორდინატები (მეტრებში)
4622462.405
- 2) 590383.823 უკიდურესი აღმოსავლეთის კოორდინატები (მეტრებში)
4615558.358
- 3) 588130.607 უკიდურესი ჩრდილოეთის კოორდინატები (მეტრებში)
4626996.217
- 4) 587740.534 უკიდურესი სამხრეთის კოორდინატები (მეტრებში)
4613672.297

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ფართობი შეადგენს **4069 ჰექტარს**.

მანძილი სამონადირეო მეურნეობიდან თბილისამდე 135კმ-ია, უახლოეს დასახლებულ პუნქტამდე – 15კმ, ლაგოდეხამდე –25 კმ.

მცენარეული საფარის დახასიათება

სამონადირეო მეურნეობაში ჭალის ტყეებს დაკავებული აქვთ მდ. ალაზნის ტერასები. მთავარი შემქმნელი სახეობებია: ხვალო, ოფი, ლაფანი-Pterocarya pterocarpa(შეტანილია საქართველოს „წითელ

ნუსხაში“), ჭაღის მუხა-Cuercus pedunculiflora (შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“), კაკლის ხე - Juglans regia(შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში), ბრტყელი ტირიფი, ჩვეულებრივი სორგო, პასტუხოვის სურო, ღვედკეცი, ეკალღიჭი, კატაბარდა, სვია, რუსული მაცვალი, ცრუ აკაცია(თეთრი აკაცია). ასევე განვითარებულია მეორადი წარმოშობის ტიპები: ჯაგრცხილიანი, რცხილნარ-მუხნარი, ბევრგან კი ძეძენარი. ტყეთა არეში ხშირია ჭაობები ჭაობის მცენარეულობით.

უშუალოდ მდ. ალაზნის სიახლოვეს ტყე შედარებით კარგად არის შემორჩენილი, რადგან უფრო დაშორებულია დასახლებული პუნქტებისგან, თუმცა რამოდენიმე ადგილას აქაც ინტენსიური ძოვება მიმდინარეობს.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია წარმოადგენს ჭაღის შერეული ტყის ჰაბიტატს, სადაც ჭაღის მუხა (Quercus pedunculiflora) გაბატონებული ჯიშია, იგი შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ და ძირითადად გავრცელებულია მდინარე ალაზნის მიმდებარე ფართობებზე.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული ტყის მცენარეულობის ნუსხა

ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება
სვია	Humulus lupulus
რცხილა	Carpinus caucasica
ვერხვი	Populus tremula
ჭაღის მუხა	Quercus pedunculiflora
ცრუაკაცია	Acacia pseudoacacia
კატაბარდა	Clematis vitalba
ღვედკეცი	Periploca graeca
ეკალღიჭი	Smilax excelsa
რუსული მაცვალი	Rubus fruticosus
ტყემალი	Prunus divaricata
ჯაგრცხილა	Carpinus orientalis
ჩვეულებრივი სორგო	Sorghum vulgare
პასტუხოვის სურო	Hedera pastuchowii
ბრტყელი ტირიფი	Salix pentandra
ჭაღის ვერხვი, ხვალო	Populus hybrida
ოფი	Populus nigra
ლაფანი	Pterocarya pterocarpa
კაკლის ხე	Juglans regia

საქართველოს “წითელი ნუსხით” დაცული მცენარეები

№ რიგზე	მცენარეთა დასახელება		მასხასიათებლები		მოკლე დახასიათება	
	ქართული	ლათინური	რელიეფი	ენდემი	წიწვოვანი	მარადმწვ
1	ჭალის მუხა	Quercus pedunculiflora		+		
2	ლაფანი	Pterocarya pterocarpa				
3	კაკლის ხე	Juglans regia				

საამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ბინადრობენ ჭალის ტყისათვის დამახასიათებელი ტიპური გარეული ცხოველები

ძუძუმწოვრები

1	ევროპული ზღარბი	<i>Erinaceus europaeus</i>
2	გარეული ღორი	<i>Sus scrofa</i>
3	ევროპული კურდღელი	<i>Lepus europaeus</i>
4	ჩია ღამურა	<i>Pipistellus pipistellus</i>
5	ჯუჯა ღამურა	<i>Pipistellus pygmaeus</i>
6	ტყის თაგვი	<i>Apodemus sylvaticus</i>
7	მინდვრის თაგვი	<i>Apodemus agrarius</i>
8	საზოგადოებრივი მემინდვრია	<i>Microtus socialis</i>
9	ბუჩქნარის მემინდვრია	<i>Microtus majori</i>
10	ჩვეულებრივი მემინდვრია	<i>Microtus arvalis</i>
11	წყლის მემინდვრია	<i>Arvicola terrestris</i>
12	მგელი	<i>Canis lupus</i>
13	ტურა	<i>Canis aureus</i>
14	მელა	<i>Vulpes vulpes</i>
15	ენოტი	<i>Procyon lotor</i>

16	თეთრყელა კვერნა	<i>Martes foina</i>
17	დედოფალა	<i>Mustela nivalis</i>
18	მაჩვი	<i>Meles meles</i>
19	წავი(„წითელი ნუსხა“)	<i>Lutra lutra</i>
20	ტყის კატა	<i>Felis silvestris</i>
21	შველი	<i>Capreolus capreolus</i>

ფრინველები

1	გარეული იხვი	<i>Anas platyrhynchos</i>
2	გვიძინი	<i>Columba oenas</i>
3	ალკუნი	<i>Alcedo atthis</i>
5	ჩვეულებრივი კაკაჩა	<i>Buteo buteo</i>
6	მიმინო	<i>Accipiter nisus</i>
7	ქორი	<i>Accipiter gentilis</i>
9	ძერა	<i>Milvus migrans</i>
10	კაჭკაჭი	<i>Pica pica</i>
11	მწვერი	<i>Coturnix coturnix</i>
12	კოლხური ხოხობი	<i>Phasianus colchikus</i>
13	რუხი წერო(„წითელი ნუსხა“)	<i>Grus grus</i>
14	ტყის ქათამი	<i>Scolopax rusticola</i>
15	ქედანი	<i>Columba palumbus</i>
16	გუგული	<i>Cuculus canorus</i>
17	ზარნაშო	<i>Bubo bubo</i>
19	რუხი ბუ	<i>Strux aluco</i>
20	შავი კოდალა	<i>Driocopus martius</i>
21	მწვანე კოდალა	<i>Picus viridis</i>
22	დიდი ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopos major</i>
23	მცირე ჭრელი კოდალა	<i>Dendrocopos minor</i>
24	სირიული კოდალა	<i>Dendrocopus siriacus</i>
25	ჩიბუხა	<i>Gallinago gallinago</i>
26	კვირიონი	<i>Merops apiaster</i>
27	ოფოფი	<i>Upupa epops</i>
28	დიდი მურტალა	<i>Podiceps cristatus</i>
29	მცირე ჩვამა	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>
30	ჩვეულებრივი ცოცია	<i>Sitta europaca</i>

31	დიდი თეთრი ყანჩა	<i>Egretta alba</i>
32	ყორანი	<i>Corvus corax</i>
33	ჩხიკვი	<i>Garrulus glandarius</i>
34	ჩხართვი	<i>Turdus viscivorus</i>
35	შაშვი	<i>Turdus merula</i>
36	ლაქო	<i>Lanius collurio</i>
37	ბელურა	<i>Passer montanus</i>
38	ტოროლა	<i>Galerida cristata</i>
39	დიდი წივწივა	<i>Parus major</i>
40	რუხი ბატი	<i>Anser anser</i>
41	თეთრშუბლა ბატი	<i>Anser albifrons</i>
42	წითელი იხვი(„წით. ნუსხა“)	<i>Tadorna ferruginea</i>
43	სტვენია	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
44	კუდსადგისა იხვი	<i>Anas acuta</i>
45	რუხი იხვი	<i>Anas strepera</i>
46	წითელთავა ყვინთია	<i>Aythya ferina</i>

რეპტილიები

1	გველხოკერა	<i>Pseudopus apodus</i>
2	ჩვეულებრივი ანკარა	<i>Natrix natrix</i>
3	წყლის ანკარა	<i>Natrix fessolola</i>
4	ჭაობის კუ	<i>Emus orbicularis</i>
5	კასპიური კუ	<i>Mauremys caspica</i>
6	გველბრუცა	<i>Typhlops vermicularis</i>
7	მარდი ხვლიკი	<i>Lacerta agilis</i>
8	საშუალო ხვლიკი	<i>Lacerta media</i>
9	ზოლებიანი ხვლიკი	<i>Lacerta praticola</i>
10	წენგოსფერი მცურავი	<i>Coluber najadum</i>
11	ყვითელმუცელა მცურავი	<i>Coluber jugularis</i>
12	ჭრელი მცურავი	<i>Coluber ravergieri</i>
13	ესკულაპის გველი	<i>Elaphe longissima</i>

ამფიბიები

1	გომბეშო	<i>Bufo bufo</i>
2	ტბის ბაყაყი	<i>Rana ridibunda</i>

3	ჩვეულებრივი ვასაკა	<i>Hyla arborea</i>
---	--------------------	---------------------

თევზები

1	ლოქო	<i>Silurus glanis</i>
2	მტკვრის ნაფოტა	<i>Rutilus rutilus caspicus</i>
3	კავკასიური ქაშაპი	<i>Leuciscus cephalus</i>
4	მტკვრის წვერა	<i>Barbus lacerta cyri</i>
5	მტკვრის ციმორი	<i>Gobio persa</i>
6	ხრამული	<i>Varicorhinus capoeta</i>
7	ჭანარი	<i>Barbus capito</i>
8	მურწა	<i>Barbus mursa</i>
9	შამაია	<i>Cholcalburnus chalcoides</i>
10	მტკვრის თაღლითა	<i>Alburnus filippi</i>
11	ამიერკავკასიური კაპარჭინა	<i>Abramis brama orientalis</i>
13	კავკასიური ღორჯო	<i>Gobius cephalarges</i>
14	აღმოსავლური ფრიტა	<i>Alburnus bipunctatus</i>
15	კარხხანა	<i>Carasius carasius</i>
16	კობრი	<i>Cyprius carpio</i>
17	კასპიის ვიმბა	<i>Vimba vimba</i>

ჩამოთვლილი თევზები გავრცელებულია ტერიტორიაზე არსებულ ყველა მდინარეში, რადგან განეკუთვნებიან ალაზნის აუზს.

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობების მდგომარეობის შეფასება

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ ზემოთ ჩამოთვლილი ძუძუმწოვრებიდან ჩვენს სარგებლობაში გადმოცემულ ტერიტორიაზე ფიქსირდება წავი – *Lutra lutra*, რომელის რიცხოვნობა 2022 წლის მონაცემებით აღწევს 17 ინდივიდს, ე.ი. 2008 წელთან შედარებით 4 ინდივიდითაა გაზრდილი, რაც გვაძლევს იმის იმედს, რომ წავს პერსპექტივაში ამ ტერიტორიაზე გადაშენების საფრთხე არ ემუქრება. იგი ბინადრობს მდინარე ალაზნის გასწვრივ პირველ და მეორე სტრატში. იკვებება თევზებით, ბაყაყებით, კიბოსნაირებით, ჭიებით, ფრინველებით და მათი მართვევებით.

ფრინველებიდან ფიქსირდება რუხი წერო – *Grus grus* და წითელი იხვი – *Tadorna ferruginea*. ეს სახეობები მიეკუთვნებიან გადამფრენ ფრინველებს (რომლებმაც შეიძლება არც კი გადაიფრინონ ყოველ

სეზონზე). მათზე ნადირობა არ წარმოებს და მათი უსაფრთხოება დაცულია.

სამონადირეო მეურნეობაში არსებული ყველა სახეობა დაცულია ბრაკონიერებისგან, მათი ოპტიმალური რიცხოვნობის შესანარჩუნებლად ტარდება შესაბამისი ბიოტექნიკური ღონისძიებები „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობა გამრავლების პერიოდში განსაკუთრებული ყურადღების ქვეშ იმყოფება, რათა ხმაურმა და სხვა უარყოფითმა გარემოებებმა არ დაარღვიოს მისი ბიოლოგიური ციკლი. ასევე შეფასდება პოპულაციის მდგომარეობა. ფორსმაჟორული სიტუაციის შემთხვევაში ეცნობება შესაბამის სამსახურს.

გ) სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების შეფასება

№	სახეობის ქართული და ლათინური სახელწოდება	შესაფერისი საბინადრო სავარგულების ფართობების შემადგენ.	სულ ფართობი	სახეობის სტატუსი
1.	კოლხური ხობობი – Phasianus colchicus	მთელ ტერიტორიაზე	4069 ჰა	ნად. ობ.
2.	მაჩვი – Meles meles	მთელ ტერიტორიაზე	4069 ჰა	ნად. ობ.
3.	ენოტი – Procyon lotor	მთელ ტერიტორიაზე	4069 ჰა	„-----“
4.	მგელი – Canis lupus	მთელ ტერიტორიაზე	4069 ჰა	„-----“
5.	ტურა – Canis aureus	მთელ ტერიტორიაზე	4069 ჰა	„-----“
6.	მელა – Vulpes vulpes	მთელ ტერიტორიაზე	4069 ჰა	„-----“
7.	ტყის კატა – Felis silvestris	რცხილნარ-ვერხვნარებში	800 ჰა	„-----“
8.	გარ. ღორი – Sus scrofa	მუხნარებში	1300 ჰა	„-----“
9.	შველი – Capreolus capreolus	მუხნარ-ვერხვნარებში	1100 ჰა	ნად. ობ.
10.	კურდღელი – Lepus europaeus	ტყის ნაპირებთან, ბუჩქნარებში	1035 ჰა	ნად. ობ.

სამონადირეო სავარგულების ტიპების ექსპლიკაცია

№	ჰაბიტატის ტიპი	ფართობი (ჰა)	%
1.	მუხნარები	1300	31
2.	მუხნარ-ვერხვნარები	1100	27
3.	რცხილნარ-ვერხვნარები	900	22
4.	აკაციები	500	12

5.	ლაფანი	200	6
6.	კაკლის ხე	40	1
7.	ბუჩქნარები	30	0.9
8.	სულ	4069	100

დ) სანადირო ცხოველების რესურსის შეფასება

სამონადირო მებურთების ტერიტორიაზე გარეული ნადირ-ფრინველის სახეობრივი სიმდიდრე განპირობებულია მისი ადგილმდებარეობით და ძირითადადში წარმოდგენილია ჭალის ტყის ფაუნით.

შველი – ძირითადადში წიფლნარი ტყეების ბინადარია, ზაფხულობით იწვეს ტყის ზედა ზოლში, ხოლო ზამთრობით ეშვება ჭალის მუხნარ-ვერხნარებამდე.

კურდღელი – ბინადრობს ჭალისპირა სავარგულებში და ბუჩქნარებში.

მგელი – ბინადრობს სავარგულების მთელ ფართობში, გააჩნია საბუნაგე ადგილები.

მელა – ითვისებს სავარგულების მთელ ფართობს, ძირითადად ტყე-ველიანის მობინადრეა.

მაჩვი – ძირითადად ბინადრობს ჭალისპირა თხმელნარ-ვერხნარებში და პანტიანებში. გავრცელებულია მთელ ტერიტორიაზე.

ენოტი – ინტროდუქცირებული სახეობაა, ითვისებს ჭალისპირა ტყეებსა და პანტიანებს. გავრცელებულია მთელ ტერიტორიაზე.

ტურა – ბინადრობს ჭალისა და მთის ძირების ტყეებში, ბუჩქნარებში და წყალსატეეების ახლოს ლერწმანებში. გავრცელებულია მთელ ტერიტორიაზე.

ტყის კატა – ბინადრობს დაბლობებსა და შერეულ ტყეებში, კერძოდ, რცხილნარ-ვერხნარებში.

გარეული ღორი – ტყის ტიპური ბინადარია, მაგრამ ველზეც გადის და ამ დროს დიდი მანძილით შორდება ტყეს. ხშირად შედის კულტურულ ლანდშაფტებში. ბოლოს თავშესაფარებად ბრუნდება მუხნარებში.

კოლხური ხოხობი – გავრცელებულია მდინარეთა ჭალებში, ასევე ბუჩქნარებში. მოიცავს მთელ ტერიტორიას.

სანადირო ცხოველების დასახლების სიმჭიდროვე და მათი პოტენციური ოპტიმალური რიცხოვნობა

ცხრილი №1

№	ცხოველის სახეობა	პოტენციური ოპტიმალური რიცხოვნობა	არსებული რიცხოვნობა	არსებული დასახლების სიმჭიდროვე 1000 ჰა-ზე
1	ენოტი	0	150	36,8
2	ტურა	10	130	32
3	მელა	10	5	1,2
4	მგელი	2	7	1,7
5	კოლხური ხოხობი	700	200	49
6	გარეული ღორი	750	70	53,8
7	შველი	70	15	1,6
8	კურდღელი	100	50	48
9	ტყის კატა	40	45	56
10	მაჩვი	60	40	9,8

სანადირო ცხოველების დაცვა, აღწარმოება და სამეურნეო გამოყენება. ბიოტექნიკური ღონისძიებები მათი შენარჩუნების, გამრავლების, განსახლების და საბინადრო პირობების ხარისხის გაუმჯობესებისათვის

სამონადირო მეურნეობაში სანადირო ცხოველების დაცვის, შენარჩუნების, აღწარმოებისა და სამეურნეო გამოყენებისათვის, მეურნეობის მიერ მოხდება მტაცებელ ცხოველთა რიცხოვნობის რეგულირება, რათა მოხდეს ჩლიქოსნების და ფრინველთა რიცხოვნობის ზრდა, აგრეთვე დაგეგმილია დამატებითი ხელშემწყობი ღონისძიებების ჩატარება, კერძოდ საბინადრო პირობების გაუმჯობესება გარეული ღორის, შველის, კურდღლის და მაჩვის რიცხოვნობის გაზრდისთვის. ბიოტექნიკური ღონისძიებების კომპლექსი განისაზღვრება ცხოველთა სახეობრივი სიმდიდრისა და რიცხოვნობიდან გამომდინარე, რისთვისაც საჭიროა თანმიმდევრულად შესრულდეს ქვემოთ ჩამოთვლილი ქმედებანი:

პირველი რიგის ამოცანები:

სამონადირო მეურნეობის ტერიტორიაზე მობინადრე აბორიგენი სახეობის ნადირ-ფრინველის სახეობრივი სიმდიდრისა და რიცხოვნობის დადგენა;

1. საბინადრო პირობების გაუმჯობესება და აღწარმოების ხელშეწყობა;
2. ნადირ-ფრინველის ხელოვნური მოშენება;
3. სახეობრივი სიმდიდრის გაზრდა.
4. სამონადირეო მეურნეობის ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

მეორე რიგის ამოცანები:

5. სანადირო ცხოველების რიცხოვნობის ოპტიმალური დონის მიღწევა და შენარჩუნება.
6. მოპოვების ნორმების დადგენა, ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტულობის განსაზღვრა;
7. ნადირობის პროცესის ორგანიზაცია.
8. გარეული ცხოველების (როგორც სანადირო, ასევე წითელი ნუსხის), დაცვის, გადარჩენის და აღწარმოების განხორციელება.

სანადირო ცხოველების შეყვანისა და განსახლებისათვის სავარგულებში ტარდება ბიოტექნიკური ღონისძიებების ცალკე კომპლექსი – სავარგულების მომზადება ცხოველთა ადაპტაციისათვის.

სამონადირეო მეურნეობის პრაქტიკაში ყველაზე მეტად ამართლებს ხელოვნური საბინადრო სტაციების – რემიზების მოწყობა, ისინი იქმნება ველური კულტურების გამოყენებით, ღია სავარგულებში ან ტყის ველობებში და ასრულებს ერთდროულად თავშესაფრის და საკვებური მინდვრების ფუნქციას.

რემიზებისა ან ბუნებრივ საადაპტაციო სტაციების ირგვლივ ეწყობა საკვებური მინდვრები, საკვებური მოედნები და წერტილები, სამარილები, სარწყულებლები (**იხილეთ თავი ზ) ცხოველთა დაცვისა და აღწარმოების ღონისძიებები. გვ.18).**

ვოლიერები იხსნება სადამოთი – შებინდებისას, ან დილით – გამთენიისას. ამ შემთხვევაში დაუშვებელია ცხოველების იძულებით გამოდევნა ვოლიერებიდან, დაფრთხობა ან სხვა ფორმით შეწუხება. ცხოველები საკარანტინო პერიოდში ეჩვევიან ვოლიერის პირობებს, მიაჩნიათ ის საიმედო თავშესაფრად და უჭირთ მისი დატოვება და უცნობ პირობებში გასვლა. სავარგულებში გაშვებული ცხოველები ვოლიერებს უბრუნდებიან ორი კვირიდან ექვს თვემდე დროის განმავლობაში, რისთვისაც პირველ დღეებში აქ ისევ ეძლევათ საკვების სრული ულუფა, ხოლო 10 – 30 დღის შემდეგ ეს ულუფა მცირდება. ერთი თვის შემდეგ, როდესაც გარეული ცხოველები შეეჩვევიან საადაპტაციო სტაციებში კვებასა და დასვენებას, ვოლიერებში საკვების მიცემა მთლიანად წყდება, ხოლო კიდევ ერთი თვის შემდეგ ვოლიერებში შესასვლელები იკეტება. ამით გარეული ცხოველები იძულებული ხდებიან შეეგუონ საადაპტაციო სტაციებში დღე-ღამურ ბინადრობას და იწყებენ სრულფასოვან არსებობას.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ასევე გაკეთებული გვაქვს კოლხური ხობის საშენი, სადაც მოწყობილია სადღეე ჯგუფებისთვისათი ოჯახის საბუდარი, შემდგომში იგეგმება აღნიშნული საშენის გაფართოება 10 ერთეულამდე.

ზემოთ აღნიშნულ ცხოველებზე ყოველწლიურად ტარდება მონიტორინგი, რომელის წარდგენა ხდება გარემოს ეროვნულ სააგენტოში შემოდგომობით(ოქტომბრამდე), ხოლო გაზაფხულზე (1 აპრილიდან 1 მაისამდე) გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს წარედგინება ანგარიშგება, სადაც მითითებულია თითოეული ინდივიდის რიცხოვნობა დინამიკაში (წლების მიხედვით).

**სამონადირეო მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი,
შესაძლებელი მოპოვების კვოტები.**

სამონადირეო მეურნეობის ფუნქციონირების წინაპირობა ეკონომიკური თვალსაზრისით არის სავარგულების სტაბილური, ყოველწლიური ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტიულობა, მისი ეკოლოგიური და ბიო-ეკონომიკური ექსპერტიზის მონაცემთა საფუძველზე დგინდება მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი და დინამიკის პროგნოზირება. ეკონომიკური ეფექტის მისაღწევად საჭიროა განისაზღვროს ოპტიმალური ფართობი, გარეულ ცხოველთა რაოდენობა, დრო და აქედან გამომდინარე დადგინდეს ინვესტიციების მოცულობა.

ყოველწლიურად, ნადირობის სეზონის დაწყების წინ დგინდება სანადირო ცხოველების მოპოვების რიცხვი. ქვემოთ მოყვანილი ცხრილი შედგენილია 2022 წლის მონაცემებით.

ცხრილი №2

№	ცხოველის სახეობა	წლიური მოპოვების კვოტა%	წლიური მოპოვების ოდენობა
1.	ენოტი	100	განუსაზ.
2.	ტურა	40-60	25
3.	მელა	40-60	4
4.	მგელი	40-90	4
5.	ხოხობი	20-80	40
6.	გარეული ღორი	10-60	7
7.	შველი	5-10	5
8.	კურდღელი	40-80	10
9.	ტყის კატა	20-30	6
10.	მაჩვი	15-30	4

ე) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ზონირება

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ეკოლოგიური უსაფრთხოებისა და წონასწორობის შენარჩუნების მიზნით სავარგულების საერთო ფართობის 25%-მდე უნდა განეკუთვნოს მიზნობრივ ტერიტორიულ ერთეულებს. სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ძირითადი ნაწილი –75%, გარდა შიდასამეურნეო ტერიტორიული მიზნობრივი ერთეულებისა განკუთვნილია ნადირობის პროცესის ჩასატარებლად.

ნადირობა სამონადირეო მეურნეობის სავარგულებში ხორციელდება კანონით დადგენილი წესით, საქმიანობის გაძღოლაზე და ცხოველთა მოპოვებაზე მიღებული ლიცენზიების პირობების განუხრელი დაცვით.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია, შიდასამეურნეო დანიშნულების მიხედვით დაყოფილია შემდეგ ერთეულებად:

აღკვეთილი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, რომელიც გამოიყოფა გარეული ნადირ-ფრინველის ოპტიმალური რიცხოვნობის აღდგენის და მათი გამრავლებისათვის ხელსაყრელი პირობების შესაქმნელად. აქ მთელი წლის განმავლობაში აკრძალულია ნადირობა და სანადირო ძაღლების შეყვანა.

აღწარმოების უბანი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, რომელიც გამოიყოფა გარეული ნადირ-ფრინველის ბუდობის, გამრავლების და ნამატის მიღებისა და გამოზრდისათვის ხელსაყრელ უბნებში. აქაც მთელი წლის განმავლობაში აკრძალულია ძაღლების შეყვანა.

ნადირ-ფრინველის საშენი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, სადაც ვოლიერულ ან ნახევრად ვოლიერულ პირობებში ინახება გარეული ნადირ-ფრინველის სადედე სულადობა მთელი წლის განმავლობაში. აქვე ხდება ნამატის მიღება და გამოზრდა.

სანადირო უბანი – სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიის ის ნაწილი, სადაც უშუალოდ ხდება იმ ნადირ-ფრინველის მოპოვება, რომელზედაც ნადირობა ნებადართულია ლიცენზიით.

აღკვეთილი მოიცავს ალაზნის სატყეოს №13-150ჰა, №15-78ჰა, №19-228ჰა, №20-78ჰა, №21-242ჰა, და №23-155ჰა კვარტლებს და მისი ფართობი შეადგენს 931 ჰექტარს.

აღწარმოების უბანი მოიცავს აფენის სატყეოს №11 და ალაზნის სატყეოს №13 კვარტლის ნაწილს. სულ 290 ჰა.

საშენი მოიცავს აფენის სატყეოს №11 კვარტლის 2 ჰექტარს. ასევე ალაზნის სატყეოს №13 კვარტლის 7 ჰა-ს (მასში განთავსებულია გარეული ღორები). ხოხბის საშენი მოიცავს №13 კვარტლის 1600 კვ.მ.

სანადირო უბანი მოიცავს მეურნეობის დანარჩენ ფართობს და შეადგენს 3770 ჰა-ს.

№10 და №12-20 კვარტლებს;

ალაზნის სატყეოს №1-12 და №16-18 კვარტლებს.

სამონადირეო მეურნეობის დაცვისა და სამეურნეო საქმიანობის ოპერატიული უზრუნველყოფას ახორციელებს 4 რეინჯერი. ტერიტორია ოპერატიული დაცვის თვალსაზრისით დაიყო ოთხ საეგერო სამცველოდ:

1.აფენის, 2.ალაზნის I, 3.ალაზნის II. 4.კაბლის სამცველობად. თითოეულში 4 მცველია, რომლებიც მორიგეობენ 24 საათის განმავლობაში.

სამონადირეო მეურნეობაში ხორციელდება საზღვრების დემარკაცია გარეთა პერიმეტრზე და შიდასამეურნეო ტერიტორიული ერთეულების გამოყოფა. ამისათვის გამოიყენება გამაფრთხილებელი, ამკრძალავი და გამომყოფი შინაარსის მქონე წარწერიანი ფირნიშები, რომლებიც დაიდგმება თვალსაჩინო ადგილებში.

ასეთი ხასიათის ფირნიშებით შესაძლებელი ხდება საკონფლიქტო სიტუაციების შემცირება და განმუხტვა.

ვ) სანადირო ცხოველთა აღრიცხვა და მონიტორინგი

მონიტორინგის მიზანია ვფლობდეთ ინფორმაციას, თუ როგორია დინამიკაში სახეობათა რიცხოვნობა, რათა კლების ტენდენციის გამოვლენისთანავე, სასწრაფოდ იქნას მიღებული შესაბამისი ზომები.

საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად სამონადირეო მეურნეობაში ტარდება ცხოველთა სამყაროს სისტემატური აღრიცხვა, ჩატარებული მონიტორინგის მონაცემებზე დაყრდნობით გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარედგინება შესაბამისი მასალა სამონადირეო კვოტების დასამტკიცებლად (იხ. ცხრილი №1 და №2 გვ.11,13).

მონიტორინგის ობიექტებია: შველი, კურდღელი, ტყის კატა, წავი („წითელი ნუსხა“), ენოტი, ტურა, მელა, მგელი, გარეული ღორი, მანვი, კოლხური ხოხობი.

სანადირო ცხოველების აღრიცხვის, დასახლების სიმჭიდროვისა და საერთო რიცხოვნობის დასადგენად გამოყენებულ იქნა აღრიცხვის შერჩევითი მეთოდები, კერძოდ სტრატეფიკაციის მეთოდი. ამისათვის სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია დაიყო ძირითადად ოთხ სტრატად-მდინარე ალაზნის მარცხენა ნაპირის სტრატე №1 –1048 ჰა და №2 – 1248 ჰა; მდ. კაბლის მარჯვენე მდებარე სტრატე №3 – 897 ჰა და აფენის №4 სტრატე -876 ჰა. სულ – 4069 ჰა.

მონიტორინგი

სამონიტორინგო დაკვირვების ჩატარება და ზოგადად მონიტორინგის წარმოება ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიებაა სამონადირეო მეურნეობის გაძღოლის საქმეში.

მონიტორინგის ძირითადი მიზანი სანადირო და საქართველოს “წითელ ნუსხაში” შეტანილ ცხოველებზე დაკვირვების წარმოებაა, მათი მდგომარეობის დაფიქსირების, საფრთხეების და გამრავლების ხელშემშლელი ფაქტორების გამოვლენის და სათანადო რეკომენდაციების შემუშავების მიზნით. შემდგომში კი უნდა მოხდეს ამ რეკომენდაციების საფუძველზე შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება.

მონიტორინგის ობიექტები, როგორც აღინიშნა სანადირო და საქართველოს “წითელ ნუსხაში” შეტანილი ცხოველებია, რომლებიც ბინადრობენ სამონადირო მეურნეობის ტერიტორიაზე. მონიტორინგული დაკვირვებები უნდა წარმოებდეს აგრეთვე ამ სახეობების საბინადრო გარემოს მდგომარეობაზე, ბიოტენიკური ღონისძიებების ჩატარების ეფექტურობაზე, დაავადებების გავრცელებაზე და სხვა ფაქტორებზე, რომლებიც მნიშვნელოვანია ცხოველთა გამრავლებისა და აღწარმოებისათვის, ასევე მათთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნისათვის.

სამონადირო მეურნეობის გაძღოლის პრაქტიკაში აუცილებელ ღონისძიებას წარმოადგენს სავარგულის მდგომარეობის მუდმივი და პერიოდული კონტროლი. უწყვეტი მონიტორინგი ხორციელდება სეზონური ფენოლოგიური დაკვირვების და აღწერის ხერხით. მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს მკვეთრად დაზუსტებულ პერიოდში ერთი და იგივე მარშრუტის შემოვლით, რათა ნადირობისმცოდნის ან მცველის მიერ არა მარტო დათვალიერებული, არამედ გამოვლენილიც იყოს რაიმე მნიშვნელოვანი მოვლენა ან ფაქტები. იქნება ეს მტაცებლის მიერ რომელიმე ცხოველის დაზიანების, ბუდის ან სოროს ნგრევის, ექსტრემალური სიტუაციების ან უკანონო ქმედების ფაქტები. მონიტორინგის მნიშვნელოვანი მომენტია ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების ჩატარების ეფექტურობის დადგენა და ხანძარსაშიში კერების დროული გამოვლენა, თუმცა ტერიტორიის ხშირი დატბორვის გამო ხანძრის წარმოქმნის საშიშროება მინიმუმამდეა დაყვანილი.

ქვემოთ მოცემული მონიტორინგის გეგმის მიხედვით ხორციელდება ყოველწლიური მონიტორინგი. თუმცა მას დაემატება ის სამონიტორინგო საკითხები, რომლებიც სამონადირო მეურნეობის წარმოების შემდგომ ეტაპზე იქნება განსახორციელებელი, ან საკითხის დამატების საჭიროება გამოვლინდება საქმიანობისას, როგორცაა მაგალითად გარეული ცხოველების სამონადირო მეურნეობის ტერიტორიაზე რეინტროდუქცია ან რესტოკინგი. ამ შემთხვევაში მონიტორინგის გეგმაში შეტანილ იქნება სათანადო დამატებები, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

მონიტორინგის გეგმა

გეგმა გათვლილია 10 წელიწადზე. ცვლილებები, თუ შეიქნება ამის საჭიროება, განხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

№	სამონიტორინგე საკითხი	მონიტორინგის პერიოდულობა	შემსრულებელი	რეკომენდაცია/ ქმედება
1	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო და საქართველოს “წითელ ნუსხაში” შეტანილ ცხოველთა რიცხოვნობაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ შემოდგომა-გაზაფხულზე	ნადირობისმცოდნე, მცველი	აღრიცხვების ჩატარება და შედეგების ანალიზი
2	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო და საქართველოს “წითელ ნუსხაში” შეტანილ ცხოველთა მდგომარეობაზე დაკვირვება, მათი გამრავლება-განვითარებისათვის ხელშემშლელი ფაქტორების არსებობის დადგენის კუთხით	წელიწადში 2-ჯერ შემოდგომა-გაზაფხულზე	ნადირობისმცოდნე, მცველი	საფრთხეების იდენტიფიკაცია და ასეთის არსებობის შემთხვევაში რეკომენდაციის მომზადება ქმედებების განხორციელებისათვის
3	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო ცხოველთა აღწარმოების მიმდინარეობაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ შემოდგომა-გაზაფხულზე	ნადირობისმცოდნე, მცველი	ეფექტურობის დადგენა და ხელშემშლელი ფაქტორების გამოვლენა
4	სანადირო და საქართველოს “წითელ ნუსხაში” შეტანილ ცხოველთა საბინადრო გარემოს მდგომარეობაზე დაკვირვება ჰაბიტატების მიხედვით	წელიწადში 2-ჯერ შემოდგომა-გაზაფხულზე	ნადირობისმცოდნე, მცველი	აღდგენის ქმედებები
5	მცენარეთა მავნე დაავადებების არსებობაზე დაკვირვება	პერიოდულად (2-ჯერ წელ-ში) შემოდგომა-გაზაფხულზე	მეტყევე სპეც. მცველი	
6	სავარგულის ბიოტექნიკური კეთილმოწყობის მიმდინარეობაზე დაკვირვება	ყოველწლიურად	აგროსპეციალისტი მცველი	
7	ხანძარსაწინააღმდეგო ქმედებების ეფექტურობაზე დაკვირვება	სეზონურად შემოდგომით	მცველი მეტყევე სპეც.	ხანძარსაშიში კერების დროულად გამოვლენა და გაწმენდა
8	სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულ სანადირო და საქართველოს “წითელ ნუსხაში” შეტანილ	წელიწადში 2-ჯერ შემოდგომა-გაზაფხულზე	ნადირობისმცოდნე, ვეტერინარი, მცველი	

	ცხოველთა დაავადებების არსებობაზე და მის აღმოფხვრისათვის განხორციელებულ ქმედებების ეფექტურობაზე დაკვირვება			
9	ცხოველთა ინვაზიური სახეობების რიცხოვნობაზე და ახალი სახეობების გამოჩენაზე დაკვირვება	წელიწადში 2-ჯერ შემოდგომა-გაზაფხულზე	ნადირობისმცოდნე, ვეტერინარი, მცველი	ინვაზიური სახეობების ელიმინაციის ქმედებების განხორციელებისათვის რეკომენდაციები და ქმედებები
10	ნარჩენების მართვის ეფექტურობაზე დაკვირვება	პერიოდულად	მცველი ნადირობისმცოდნე	

ზ) ცხოველთა დაცვისა და აღწარმოების ღონისძიებები

სამონადირეო მეურნეობის სავარგულებში სანადირო ცხოველების შემოყვანა და განსახლება უნდა განხორციელდეს მიზნობრივი შერჩევის გზით.

სანადირო სახეობებისათვის მოწყობილია სპეციალური საშენები. გარეული ღორისთვის აშენებულია 2 საშენი აფენის სატყეოს №11 და ალაზნის სატყეოს №13 კვარტლებში შესაბამისად 2 და 7 ჰექტარზე. ხოხბისთვის აშენებულია 1 საშენი ალაზნის სატყეოს №13 კვარტლში 1600მ² ფართობით. მოწვეული ვეტექიმი ცხოველებს სისტემატურად უტარებს ვაქცინაციას, ხოლო ეპიდემიების დროს იღებს განსაკუთრებულ ზომებს.

საშენებიდან პერიოდულად წარმოებს ზრდასრული ინდივიდების ბუნებაში გაშვება.

სანადირო ცხოველების ოპტიმალური რიცხოვნობის სტაბილურ დონეზე შესანარჩუნებლად და მათ დასამაგრებლად, სამონადირეო მეურნეობაში ყველა სახეობის ნადირ-ფრინველისთვის წინასწარ ხდება სავარგულების მომზადება, ბიოტექნიკური კეთილმოწყობა.

თითოეული სახეობის ცხოველისათვის, მისი დღეღამური, სეზონური და წლიური ბიოლოგიური რითმის შესაბამისად უნდა შეიქმნას მაღალი ხარისხის საბინადრო პირობები, რათა ისინი დამკვიდრდენ და დამაგრდენ მეურნეობის სავარგულებში და სტაბილურად მიღებულ იქნას ყოველწლიური ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქცია. ამისათვის სპეციალურად გამოიყოფა შესაბამისი ადგილები, რომლის მდებარეობაც პერიოდულად იცვლება, რათა არ მოხდეს ნიადაგის გამოფიტვა (ამიტომ არ ვაფიქსირებთ კოორდინატებს). გაზაფხულზე ითესება: სიმინდი, სორგო, ქერი, კარტოფილი, მიწავაშლა, ცოცხი, ბარდა, გოგრა. აღებული მოსავლის დიდი ნაწილის განთავსება ხდება საკვებურებში, ხოლო დანარჩენი

რჩება ადგილებზე, რომელსაც გარეული ცხოველი მოთხოვნილებისამებრ გამოიყენებს. დამატებით წარმოებს თივის ტუკების და ველური მცენარეულობის ნაყოფის შეგროვება და მისი მარაგის შექმნა, რათა მოხდეს მათი შემდგომი განთავსება საკვებურებში.

გარდა საკვებურებისა, ტერიტორიაზე მოწყობილია ასევე სამარილები, სადაც გამოიყენება ქვა-მარილის ნატეხები ან მისი ფხვიერი ნაზავი, კერძოდ:

94% – ქვა მარილი	0,4% – სპილენძის სულფატი
4% – მაგნეზია სულფატი	0,4% – თუთიის სულფატი
0,5% – მაგნეზია ოქსიდი	0,2% – რკინის სულფატი
0,4% – მანგანო სულფატი	0,01% – კობალტის სულფატი

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე სისტემატურად ხდება ინვაზიური სახეობის – ენოტის ელიმინაციის ღონისძიების გატარება.

მოქმედი ბუნებრივი და ანთროპოგენური ნეგატიური ფაქტორების და პოტენციური საფრთხეების იდენტიფიკაციის ღონისძიებები

რაც შეეხება ბუნებრივ და ანთროპოგენურ საფრთხეებს, დაახლოებით ტერიტორიის 30% ყოველწლიურად იტბორება, მეურნეობას გააჩნია მძიმე ტექნიკა და მისი მეშვეობით ყოველწლიურად ახორციელებს არსებული არხების და მდინარეების კალაპოტებში შექმნილი ხერგილების წმენდას. მეურნეობის პერსონალიარ იშურებს ძალისხმევას, რათა, დროულად აღმოიფხვრას ზემოთ აღნიშნული საფრთხეებით გამოწვეული ნეგატიური შედეგები. მიუხედავად ზემოთ აღნიშნულისა სამონადირეო მეურნეობას დაგეგმილი აქვს ხანძარსაწინააღმდეგო საშუალებების შექმნა, ინსტრუქტაჟი უტარდება როგორც მეურნეობის თანამშრომლებს, აგრეთვე ადგილობრივ მოსახლეობას და მონადირეებს, რათა ტყეში ყოფნისას დაიცვან ხანძრის წარმოშობის საწინააღმდეგო მარტივი წესები.

ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე ხორციელდება ტყის მასივების შემოვლა და სისტემატიური კონტროლი. პერიოდულად (გაზაფხულზე და შემოდგომით) ხდება ტყის მასივების სანიტარულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის მონიტორინგი და დაავადებათა კერების აღმოჩენის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ ეცნობება გარემო დაცვის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს.

თ) ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის, ენდემური და რელიქტური სახეობის მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყის დაცვის ღონისძიებები

ლიცენზიით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე რელიქტური სახეობის მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყის მცენარეებიდან გავრცელებულია ლაფანი— *Pterocarya pterocarpa* (შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“), იგი გავრცელებულია დაახლოებით 400 ჰექტარზე. ჭალის მუხა-*Quercus pedunculiflora* (შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“) იგი გავრცელებულია 1400 ჰექტარზე და კაკლის ხე- *Juglans regia* L (შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“) იგი გავრცელებულია 80 ჰექტარზე, ლაფნის წმინდა კორომები იშვიათია. უფრო ხშირად მდინარის და ნაკადულის ნაპირებზე იზრდება და შერეულია ფოთლოვან ტყეში რცხილასთან და სხვა ფოთლოვნებთან ერთად. მისი დაცვა განსაკუთრებით პრიორიტეტულია ჩვენთვის, მით უფრო, რომ ისედაც მცირე ფართობს მოიცავს. ჭალის მუხა წარმოადგენს ენდემს, იგი გავრცელებულია ტერიტორიის თითქმის მთელ ნაწილზე და შეადგენს მთლიანი ტერიტორიის 28%-ს, რაც შეეხება კაკლის ხეს, იგი უფრო მცირედი ფრაგმენტული სახით არსებობს და უკავია ტერიტორიის 2%.

სამონადირეო მეურნეობის თანამშრომლების მიერ მუდმივად ტარდება, როგორც ზემოთ აღნიშნული ფართობების ასევე მეურნეობის სხვა ფართობების შემოვლა, დათვალიერება. რაიმე უკანონო ქმედების აღმოჩენის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ იწერება საველე ოქმები და ეცნობება შესაბამის დაცვის სამსახურებს(იხ. შესაბამისი თავები:ტყის დაცვა ხანძრის საშიშროებისაგან დაცვის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებები).

ი) ტყის დაცვა ხანძრის საშიშროებისაგან

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია მთლიანად განეკუთვნება ჭალის ტყეს და ხშირია მისი დატბორვა, ამდენად ხანძრის საშიშროება მაქსიმალურად შემცირებულია. ის განეკუთვნება IV კატეგორიას (იხ. თანდართული რუკა).

მეურნეობის თანამშრომლების მიერ ხორციელდება შემდეგი ღონისძიებები:

1. ადგილობრივ მოსახლეობასთან ტყის ხანძრისაგან დაცვაზე საუბრების ჩატარება;
2. ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების მოვლა;
3. სამეთვალყურეო კომპეტით და ცხენების საშუალებით სალიცენზიო ტერიტორიაზე სისტემატური კონტროლის განხორციელება .
4. ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარის შექმნა-განახლება;

კ) ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებები

1. გაზაფხული-შემოდგომის პერიოდში მანებებელთა საზამთრო ბუდეებისა და კვერცხების განადგურება;
2. დაავადებული მცენარის ღეროზე საჭირო სარტყლებისა და წებოს რგოლების გაკეთება;
3. საჭიროების შემთხვევაში მანე მწერებისა და მანე მღრღნელების წინააღმდეგ ბრძოლის ბაქტერიალური მეთოდების გამოყენება (მეთოდებს და პრეპარატს განსაზღვრავს მოწვეული სპეციალისტი).
(ზემოაღნიშნულ ღონისძიებებს მთელ ტერიტორიაზე ატარებს სამონადირეო მეურნეობის პერსონალი – მცველები და მეტყვევები ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმებით).

ლ) ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის დაცვის მექანიზმები (მცველთა რაოდენობა, ტრენინგი, შესაბამისი ნაგებობები)

სამონადირეო მეურნეობას იცავს 4 მცველი, რომლებიც შესაბამისი გრაფიკის მეშვეობით 24 საათის განმავლობაში ახორციელებენ მეურნეობის ტერიტორიის დაცვას. მცველებს ყოველწლიურად უტარდებათ შესაბამისი ტრენინგი.

სამონადირეო მეურნეობას აქვს სასოფლო სამეურნეო ტექნიკა და ასევე მაღალი გამავლობის მანქანები, რომლებითაც ხდება ტერიტორიაზე მცველების გადაადგილება.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე განლაგებულია 2 სათვალთვალ კოშკი, მოწყობილია საცხენოსნო, საფეხმავლო ბილიკები და სამანქანო გზები, რომელიც ხელს უწყობს მცველების ოპერატიულად გადაადგილებას და სწრაფ რეაგირებას ნებისმიერი ტიპის დანაშაულზე.

მცველებისთვის გამოყოფილია 3 კოტეჯი, რომლებიც განთავსებულია ალაზნის სატყეოს №8 კვარტლის მე-19 ლიტერში.

მ) ტურიზმის განვითარება

ჩვენი სამონადირეო მეურნეობა 2010 წლიდან სისტემატურად ღებულობს მონაწილეობას საერთაშორისო ტურისტულ გამოფენაში, ვიმელოვნებთ, რომ ჩვენს მიერ წარმოებული სარეკლამო კამპანია, ხელს შეუწყობს სამონადირეო ტურიზმის განვითარებას, რაც გაზრდის მეურნეობის შემოსავლებს.

მომავალისათვის დაგეგმილია უფრო ფართომასშტაბიანი სარეკლამო ღონისძიებები, ფორმდება სათანადო ხელშეკრულებები სხვადასხვა ტურისტულ კომპანიებთან.

ნ) ინფრასტრუქტურის განვითარება:

შესასვლელი გზები გაკეთებულია სოფ. ჰერეთის კარიდან – 2კმ ინერტული მასალით და აფენიდან – 7კმ ინერტული მასალით; მდ.კაბლიდან ბადიანთ გორის გავლით მდ. ალაზნამდე – 9კმ; მდ.კაბლიდან ყოფილი გიორგეთის მიწებამდე – 4კმ.

შ.პ.ს. „ფაუნა“-მ შიდადა შესასვლელი გზების ინფრასტრუქტურის მოსაწესრიგებლად 2010 წელს აუქციონის წესით შეიძინა ქვიშის კარიერი მდ. კაბალზე.

საოფისედ შექმნილია ფართობი მეურნეობის მიმდებარედ სოფ. ჰერეთის კართან.

კაბალჰესის მიმდებარედ ავაშენეთ კეთილმოწყობილი სასტუმრო 18 კაცზე (ორსართულიანი მანსარდით). აღნიშნული სასტუმრო არაა განთავსებული სალიცენზიო ფართობზე.

საინფორმაციო ცენტრი განთავსებულია შ.პ.ს. „ფაუნა“-ს თბილისის სათაო ოფისში: **თბილისი, საბურთალოს N5, ტელ.: 599 169 555.**

არსებული შიდა ინფრასტრუქტურა:

ავაშენეთ 7 მონადირის სახლი, დღეის მდგომარეობით მიმდინარეობს მათი კეთილმოწყობა. აღნიშნული სახლები განთავსდნენ სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე შემდეგ კვარტლებში:

1. ალაზნის სატყეოს კვ-8, ლიტერი-19 (ყოფილი მონკავშირის ტერიტორია) 3 კოტეჯი;
2. ალაზნის სატყეოს კვ-23, ლიტერი-17 (ე.წ. „ჭოტროს ბინა“);
3. აფენის სატყეო კვ-11, ლიტერი-5 (ე.წ. „ჭინჭრიანი გორა“)

ვინაიდან მეურნეობის ტერიტორიაზე დენი არ არის აღნიშნული სახლების უზრუნველყოფა ელექტროენერგიით ხორციელდება ავტონომიურად, არასტაციონარი დენის გენერატორებით (Honda-2.2 კვტ. და Rubin-0.95 კვტ.), რაც შეეხებასასმელი წყლით მომარაგებას, იქიდან გამომდინარე რომ ტერიტორიაზე არსებული ჭაბურღილები სასმელად უვარგისია და მოსდევს მძაფრი გოგირდის სუნი და გემო, ტერიტორიაზე არ არსებობს სასმელი წყალი და მისი შემოტანა ხორციელდება თანამშრომლების მიერ ავტონომიურად.

ო) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის საკითხები

ნარჩენების მართვის მიზნით უზრუნველყოფილია სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დაგროვილი საყოფაცხოვრებო და სხვა სახის ნარჩენების გაუფრთხილებლობა და ტერიტორიიდან გატანა, სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური ნორმებისა და წესების დაცვით. არ ხდება ნარჩენების სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დაყრა-განთვასება და ჩაყრა წყლის ობიექტებში.

მოეწყო წყლის არინების სიტემები, კერძოდ: დამონტაჟდა სპეციალური რეზერუარები სადაც გროვდება მოხმარებული წყალი (ყოველგვარი ჩამდინარე წყალი, როგორცაა: საშხაპებიდან, საპირფარეშოებიდან, საკვები ობიექტიდან), რომელიც შემდგომში გატანილ იქნება სპეციალური მანქანებით, ამაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციის მიერ. სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დადგმულია სანაგვე ურნები. დაგროვილი ნარჩენები გაიტანება კონტეინერებით ტერიტორიის გარეთ არსებულ ნაგავსაყრელებზე, ამაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციის მიერ. სამონადირეო მეურნეობის პერსონალს და სტუმრებს მუდმივად უტარდებათ გამაფრთხილებელი საუბრები ტერიტორიის დაბინძურებასთან დაკავშირებით.

პ) ჰიდროლოგიური ქსელი

ტერიტორიის ფარგლებში აღაზანს უერთდება მდინარეები: კაბალი, შავწყალა, აფენი, არეში.ეს მდინარეები გაზაფხულზე და შემოდგომით ხშირად გადმოდის კალაპოტიდან და პრობლემებს უქმნის სამონადირეო მეურნეობაში არსებულ ნადირ-ფრინველს, რომლის აღმოფხვრასაც დიდი ძალისხმევა და ფინანსები სჭირდება. ყოველივე ეს ყოველწლიურად იწვევს ტექნიკის სერიოზულ დაზიანებას და ცვეთას, რასაც მიაქვს ფინანსების საკმაო ოდენობა.

ზემოთ აღნიშნული მდგომარეობის გამოსასწორებლად, საჭიროა პრობლემის მიმართ მეტი ყურადღება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტიდან,რათა მოხდეს ამ საკითხის განხილვა სახელმწიფოს დონეზე, მით უფრო, რომ ეს აწუხებს ირგვლივ არსებულ სოფლების მოსახლეობასაც.

სალიცენზიო პირობებით გათვალისწინებული
ვალდებულებების შესრულების კონკრეტული გეგმა-
გრაფიკი

ვალდებულება/წელი	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
1. მართვის გეგმის წარდგენა										
2. სანადირო სახეობების აღწარმოება										
3. კილხური ხობხის ტერიტორიაზე გაშვება										
4. სანერგის მოწყობა და ყოველწლიურად ხეების დარგვა-მოვლა										
5. სახეობათა რეინტროდუქციის-თვის მოწყობის საშენები	საშენები მოწყობილია									
6. განათავსოს ფოტოხაფანგები										
7. ტერიტორიის გარე პერიმეტრზე განათავსოს ფირნიშები										
8. განახორციელოს მოპოვებული სანადირო რესურსის ვეტერინალური შემოწმება										
9. უზრუნველყოს ვებ ან FB გვერდის შექმნა და ფუნქციონირება										
10. უზრუნველყოს ადგილობრივი მოსახლეობის 80%-ის დასაქმება	დასაქმებულია 90%									
11. ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარის შექმნა										

12.	სამოყვარულო, სპორტული ნადირობის, შემეცნებითი, რეკრიაციული, სათავგადასავლო და ეკოტურიზმის განვითარების მიზნით განათავსოს შესაბამისი ტურისტული ინფრასტრუქტურა	განთავსებულია									
-----	---	---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

შენიშვნა ცხრილის მე-3 პუნქტთან დაკავშირებით:

2010-2018 წლებში სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გაშვებულ იქნა 500 ფრთა სუფთა სისხლის კოლხური ხოხობი. ამავე დროს ხდებოდა ბუნებრივი აღწარმოების ხელშეწყობა. დღეისათვის, ხელოვნური აღწარმოების მიზნით, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ველური ბუნების ეროვნული სააგენტოს საშენიდან ხელოვნური აღწარმოების მიზნით შექმნილი იქნა რამდენიმე ათეული ფრთა კოლხური ხოხობი. იმის გამო, რომ ხოხობებს ვიზუალურად აღმოაჩნდათ საექვონიშნები, რომელიც გამოიხატება განსხვავებული ფერების გამაში, ასევე მამლების უმეტესობას კისერზე გამოაჩნდათ თეთრი წინწკლები, რაც ექვემ აყენებს მათ სუფთა სისხლის წარმომავლობას. ამიტომ გადაწყდა აღნიშნული ინდივიდები განთავსებულიყო ვოლიერში.

ვინაიდან, დღეის მდგომარეობით, საქართველოში არ მოიძებნება სუფთა სისხლის კოლხური ხოხობი, გადავწყვიტეთ მათი შემოყვანა მეზობელი ქვეყნებიდან (აზერბაიჯანი, თურქეთი, ირანი). აქედან გამომდინარე მივმართეთ სამინისტროს წერილით, სადაც ვაცხდებთ 5(ხუთი) წლიან მორატორიუმს ნადირობაზე.